

Brug 21, Viversel

Programma van Maatregelen

Auteur:

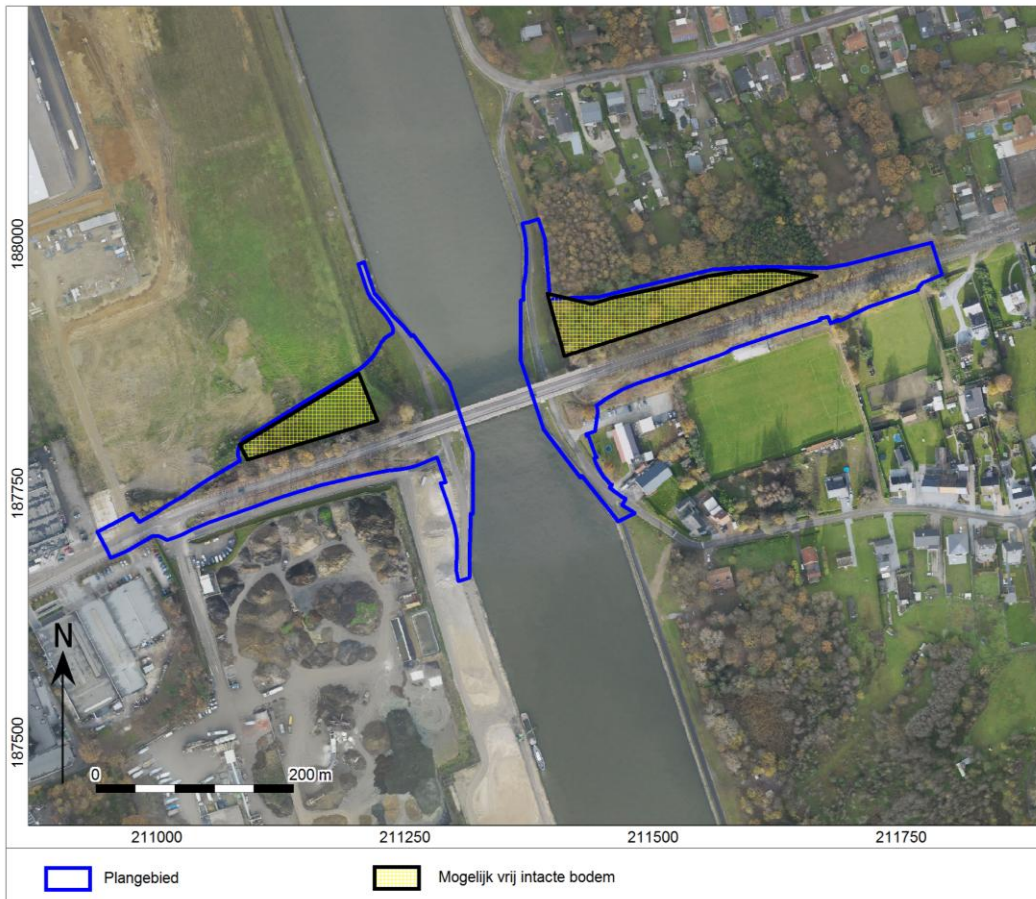
J. Lemahieu

Autorisatie:

B.A.T.M. Weekers-Hendriks (OE/ERK/Archeoloog/2016/00095)

1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in de periode van januari 2019 tot en met januari 2021 een nota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Brug 21 te Zolder (afb. 1). De nota bestaat uit een landschappelijk booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen werkzaamheden. De nota volgt op een reeds bekrachtigde archeologienota, uitgevoerd door het Vlaams Erfgoed Centrum in 2017. De resultaten van het bureauonderzoek en de te nemen maatregelen worden uitvoerig beschreven in hoofdstuk 1.2.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied en aanduiding van de mogelijk intacte zone, opgesteld tijdens het bureau onderzoek. (Bron: Agentschap Informatie Vlaanderen).

De conclusie van het landschappelijk bodemonderzoek was dat de westkant van het kanaal gevrijwaard werd voor bijkomend onderzoek in de vorm van proefsleuven. Hierdoor werd er dus afgeweken van het Programma van Maatregelen, opgesteld tijdens het bureauonderzoek.

2 Aanleiding van het onderzoek

Een groot aantal bruggen over het Albertkanaal tussen Antwerpen en Genk zal verplaatst en/of opgehoogd worden. De geplande werken bij Brug 21 te Zolder-Viversel bestaan uit:

- de bouw van een nieuwe, hoger liggende brug
- aanbrengen van grondlichamen voor de aanloophellingen
- sloop van de huidige brug en de funderingspijlers
- verbreding van het kanaal ter hoogte van de brug tot 86 m
- rooien van bomen
- verleggen van bestaande weg, jaag- en fietspaden, van ondergrondse kabels en leidingen
- aanleg van nieuwe op- en afritten vanaf de Westlaan naar de Laarstraat en de straat langs de westzijde van het kanaal

- uitgraven van bufferbekkens in de oksels van de op- en afritten langs het kanaal

Voor een uitgebreide beschrijving van de geplande werken wordt verwezen naar de Archeologienota¹ en het Verlag van Resultaten van de Nota².

3 Resultaten

In dit hoofdstuk zullen de resultaten van het vooronderzoek worden besproken. Dit omvat zowel de resultaten van het reeds eerder uitgevoerde bureauonderzoek, als de onderzoeken die tot de huidige nota behoren.

3.1 Resultaten van het bureauonderzoek

Het plangebied maakt onderdeel uit van een keten van kanaalwerken met betrekking tot de kanaalbruggen. In verband met dit project werd reeds een archeologienota opgesteld en bekrachtigd (ID 4616). Deze archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek.

In deze archeologienota werd duidelijk dat delen van het plangebied reeds in de 19de eeuw zijn verstoord. Echter de noordelijke gedeeltes aan weerszijde van het kanaal konden nog een intact bodemprofiel bevatten. Op basis van de ligging van het onderzoeksgebied werd de aanwezigheid van sporen vanaf het Neolithicum tot en met de Middeleeuwen verwacht. Om de werkelijke intactheid van de bodem na te gaan werd voorgesteld eerst een landschappelijk bodemonderzoek uit te voeren alvorens er overgegaan zou worden tot proefsleuven.

3.2 Resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek

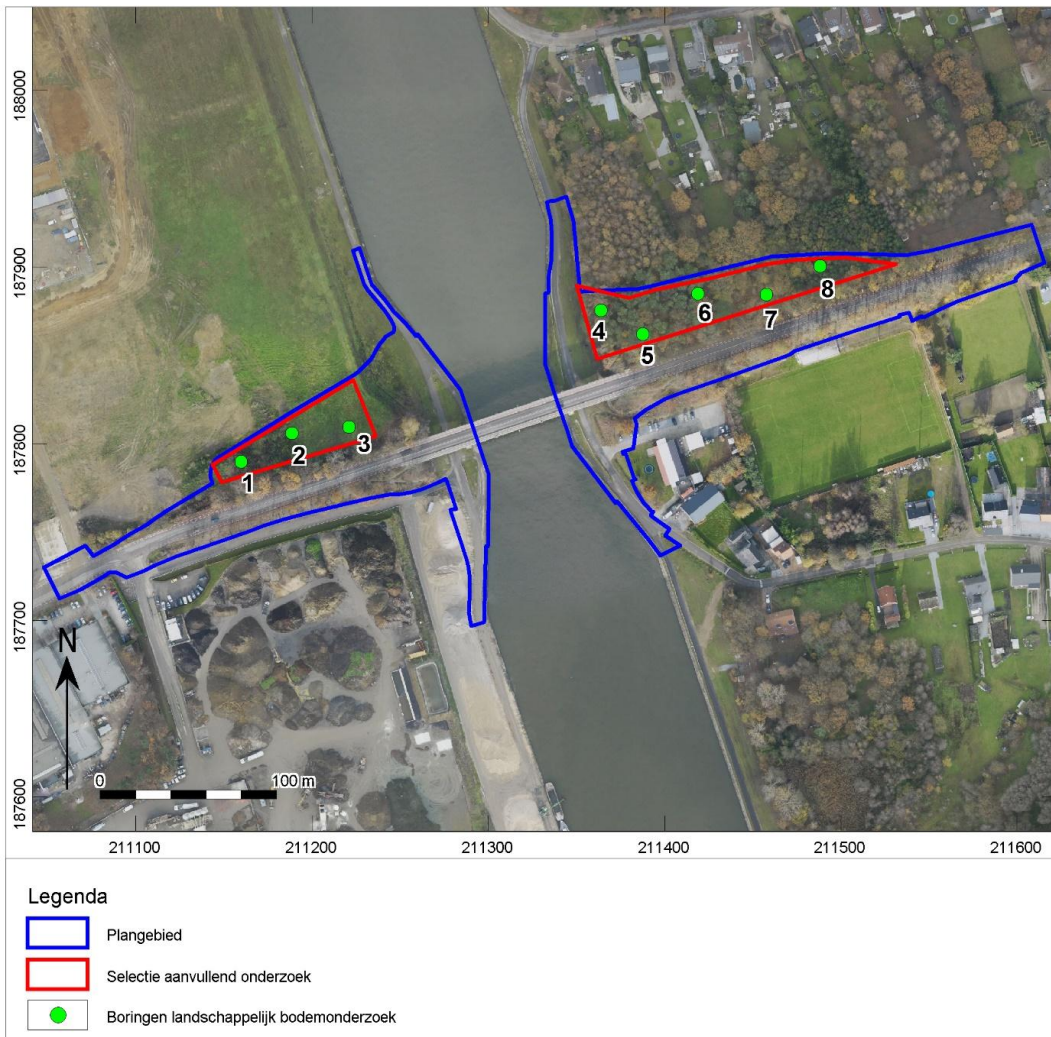
In januari 2019 werd reeds een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd binnen het plangebied. In totaal werden er acht boringen worden gezet in een lineair, licht verspringend, grid met een onderlinge afstand van ca. 30m.

Het landschappelijk bodemonderzoek heeft aangetoond dat deze intacte bodems in het oostelijke deelgebied niet (nooit) aanwezig waren. Aldaar zijn droge bodems met een dikke opgebrachte A-horizont, zonder profielontwikkeling aangetroffen. In het westelijke deelgebied is in één boring een restant van een EB-horizont aangetroffen (restant van een podzol, vermoedelijk te relateren aan een depressie of boomval). Er zijn echter eveneens zijn diepe bodemverstoringen (tot 100 centimeter beneden maaiveld) vastgesteld.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek werden resten vanaf het Neolithicum verwacht binnen het plangebied. Voor het oostelijke deelgebied diende de verwachting zoals die in het bureauonderzoek is opgesteld, te worden behouden. Eventuele resten bevinden zich vanaf een diepte van 45 tot 90 centimeter beneden maaiveld. Het westelijke deelgebied werd op basis van de aangetroffen verstoringen en daardoor een lage verwachting op een intacte vindplaats met enig kennispotentieel vrijgegeven.

¹ Datema 2017.

² Paulussen et al. 2021.

Afb. 2. Weergave van de landschappelijke boringen zoals uitgevoerd

3.3 Resultaten van het proefsleuvenonderzoek

Er werden 3 sleuven uitgegraven tijdens het proefsleuvenonderzoek (afb. 4).

Afb. 3. Overzichtsplan van de aangelegde proefsleuven.

De resultaten van het booronderzoek komen vrij goed overeen met de profielen van het proefsleuvenonderzoek. In de meeste profielen werd een dikke opgebrachte A-horizont waargenomen. Hieronder werd dan in de C-horizont het vlak aangelegd. In werkputten 2 en 3 werden telkens één antropogeen spoor waargenomen. Na onderzoek werd duidelijk dat de sporen slechts zeer gering bewaard zijn gebleven. In werkput 2 werd een greppelsegment aangetroffen die zeer waarschijnlijk een recent karakter heeft. In werkput 3 een rechthoekige houtskoolmeiler met een bewaarde diepte van max. 4cm.

Gezien de aard en conservatie van de sporen is de kans op kennisvermeerdering voor het gebied nihil. Met deze gegevens in het achterhoofd adviseert het Vlaams Erfgoed Centrum BV geen opvolgend onderzoek

4 Bepaling van de maatregelen

Uit de landschappelijke boringen is gebleken dat de bodem binnen het westelijke onderzoeksgebied grotendeels verstoord is en hier dus geen bijkomend onderzoek diende plaats te vinden. Aan de oostkant konden zicht wel nog sporen bevinden in de moederbodem. Hierdoor werd het westelijke plangebied afgeschreven en werd het oostelijke onderzoeksgebied in een later stadium aan proefsleuven onderworpen.

Het proefsleuvenonderzoek leverde nauwelijks sporen op. Het onderzoek leverde een enkel greppelsegment, een zeer slecht bewaarde houtskoolmeiler en natuurlijke fenomenen op. Het kennispotentieel bij nader onderzoek naar deze sporen is minimaal en daarom wordt geadviseerd deze zone vrij te geven. Hiermee is dan ook het archeologische onderzoek voor het plangebied afgerond.

Ondanks het advies tot vrijgeven van deze zones, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerendergoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.

Literatuur

Datema, R.R., 2017: Brug Albertkanaal, Zolder-Viversel. Een archeologienota, VEC rapport 241.

Datema, R.R., 2017: Brug Albertkanaal, Zolder-Viversel. Programma van Maatregelen, VEC rapport 241.

Paulussen R., Van de Water A., Datema R.R. & Lemahieu J.: Brug 21, Viversel. Een Nota, VEC rapport 534.